

329 / 1757 / 16 / 97

Exnr. 14 van 19 Exn

NOTA

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Nota bestemd voor

- CS
- HACIV
- HAO
- HAVI
- HAMIDKL
- HAMIDKLu
- HAMIDKM
- PHBI/KL
- HSI/KLu
- HINL/KM

Nummer
DIS97000496

Datum
31 januari 1997

Onderwerp:
Inlichtingenbulletin

1. Hierbij doe ik U toekomen Inlichtingen-Bulletin nr. 04/97 van de MID.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst,

[Redacted signature block]

mr. [Redacted]
Brigade-generaal

Bijlagen

Opsteller

Doorkiesnummer

- 1 -

drs [Redacted]

070 - 3186967

[Redacted footer]

INLICHTINGEN-BULLETIN NR.: 04/97
(30 januari 1997)

IRAN

Mogelijk Amerikaanse militaire actie

Sommige westerse inlichtingendiensten veronderstellen dat een Amerikaanse militaire actie tegen Iran binnen afzienbare tijd tot de mogelijkheden behoort. Directe aanleiding hiertoe zou het bewijs zijn dat het Amerikaanse onderzoeksrapport, gewijd aan de terroristische aanslag, in 1995, tegen een Amerikaanse militaire basis (te Al-Khobar) in Saudi-Arabië, een mogelijke casus gaat opleveren. Volgens hardnekkige geruchten zal in dit rapport, dat medio februari wordt verwacht, de betrokkenheid van Iran bij die aanslag worden aangetoond. Kennelijk rekening houdend met een Amerikaanse actie heeft de Iraanse president [REDACTED] op 23 januari jl. aangekondigd dat Iran in dat geval "krachtadig zal reageren".

Een eventuele Amerikaanse militaire actie tegen doelen - zonder verdere precisering - in Iran zal belangrijke internationale repercussies tot gevolg hebben. Van betekenis in dezen is het zeer recente onderhoud, in Moskou, tussen de presidentiële adviseur voor Internationale Aangelegenheden [REDACTED] en de Iraanse ambassadeur. Er werd ondermeer gesproken over een eventuele Amerikaanse aanval op Iran. De ambassadeur verzocht Rusland trouwens opnieuw om levering van de geavanceerde S-300 (SA-10) raketsystemen tegen luchtdoelen.

Indien de betrokkenheid van Iran door de VS wordt aangetoond, zijn overigens ook sancties tegen Iran, via een VN-Veiligheidsraadresolutie (vgl. Libië), voorstelbaar.

RUSLAND

Reactie op NAVO-uitbreiding

In het Russische parlement hebben 120 van de 450 parlamentsleden zich verenigd in een informele "anti-NAVO"-associatie. Zij zijn afkomstig uit bijna alle politieke stromingen. Volgens de leider van de associatie, de nationalist [REDACTED] beraadt zij zich op mogelijke tegenmaatregelen "om de naderende dreiging van de NAVO te weerstaan". In de Doema zijn momenteel de anti-Westerse sentimenten bijzonder sterk.

In het Russische hogerhuis, de Federatieraad, is de stemming veel gematigder. In de Russische pers is gemeld dat Minister van Buitenlandse Zaken [REDACTED] daar in een gesloten zitting heeft verklaard dat een uitbreiding van de Alliantie in 1997 onvermijdelijk is. Onder deze omstandigheden moet Rusland zorgen dat het niet nog een keer wordt verrast, aldus [REDACTED], en daarom een juridische bindende overeenkomst met de NAVO sluiten, waarin de Alliantie belooft geen nieuwe troepen en kernwapens in Oost-Europa te stationeren en geen landen uit de voormalige Sovjet Unie toe te laten.

[REDACTED]

De Russische regering lijkt in principe bereid de uitbreiding van de Alliantie te accepteren, mits de NAVO restricties met betrekking tot de ontplooiing van troepen accepteert. Verder willen de Russen de kwestie aangrijpen om het Westen te committeren aan verdere reducties van de conventionele en strategische strijdkrachten, respectievelijk door een aanpassing van het CSE-Verdrag en een nieuw Verdrag over kernwapens (START-III). Dergelijke multilaterale afspraken zijn voor Rusland van groot belang met het oog op de vrijwel onvermijdelijke inkrimping van het Russische leger. De Russische regering zou echter ernstig in deze opzet worden gehinderd wanneer de Doema blijft volharden in zijn eis van harde maatregelen tegen de NAVO, zoals het opzeggen van alle wapenbeheersings-accorden.

Defensiebegroting

Het Russische parlement heeft met grote meerderheid de staatsbegroting voor 1997 goedgekeurd. Voor defensie is 104 duizend miljard Roebel (volgens de officiële wisselkoers 34 miljard gulden) uitgetrokken. Het Ministerie van Defensie had om 160 duizend miljard gevraagd, als "absoluut minimum". De Doema heeft het verzoek van de defensieleiding om meer geld niet gehonoreerd. Welk percentage van de 104 miljard Roebel daadwerkelijk aan defensie zal worden uitgekeerd is afhankelijk van de werkelijke inkomsten van de Russische staat. In voorgaande jaren vielen die steeds tegen en werd slechts een deel van de begrotingsgelden uitgekeerd. In 1996 werd naar schatting 80% uitbetaald. Waarschijnlijk zal de situatie in 1997 niet anders zijn.

Vanuit de Generale Staf is met ongekend cynisme op de begroting gereageerd. De eerste plaatsvervangend Chef van de Generale Staf, [REDACTED], verklaarde tegenover de pers dat er geen geld is voor veranderingen in de structuur van de strijdkrachten maar dat elementen uit de organisatie zullen verdwijnen doordat ze "afsterven". Het motto is dat een eenheid wordt ontbonden wanneer het materieel niet meer werkt. Volgens [REDACTED] zijn de strijdkrachten met de huidige vredessterkte niet in staat om een opdracht, vergelijkbaar met de inval in Tsjetsjenië, uit te voeren zonder voorafgaande aanvullende werving en gedeeltelijke mobilisatie. [REDACTED] vroeg zich evenwel af wie er gemobiliseerd kon worden, nu er al jaren geen reservisten worden getraind.

KAUKASUS

Ontwikkelingen Russische Politiek t.o.v. Kaukasus

De voorzitter van het Defensie Comité van de Doema, [REDACTED], verklaarde na een bezoek aan Azerbeidzjan dat Armenië de op Azerbeidzjan veroverde gebieden terug moet te geven. Hij zij verder dat, wanneer Turkije zich militair met het conflict rond Nagorno-Karabach zou gaan bemoeien, Rusland zich niet geroepen zou voelen om Armenië te verdedigen en dientengevolge in conflict met de Turken zal komen. Deze spectaculaire uitspraken geven aan dat Moskou bezig is zijn positie in de Kaukasus te herzien. De laatste jaren hebben de politieke en militaire relaties met Armenië zich in het algemeen probleemloos ontwikkeld. Azerbeidzjan wordt echter binnen de regio, vooral door de grote olievoorraden waarover het land kan beschikken, een steeds belangrijker strategische factor. Rusland wil echter Armenië

niet zomaar laten vallen. Gezien de sterke antagonistische relaties tussen Armenië en Azerbeidzjan staat Rusland echter voor een moeilijke keuze.

Ook de resultaten van de recent in Lissabon gehouden OVSE-top zijn van invloed op de verhoudingen in de Kaukasus. De voorzitter van de topontmoeting stelde met betrekking tot de Kaukasus drie principes vast, te weten: het streven naar territoriale integriteit van de verschillende landen, een grote mate van autonomie voor Nagorno-Karabach en veiligheidsgaranties voor de bevolking in deze enclave. De eis van Azerbeidzjan voor de teruggave van de door Armenië bezette gebieden wordt op deze wijze door de OVSE-landen, dus ook door Rusland, ondersteund.

In het Armeense parlement gaan stemmen op om de relatie met Rusland nader te bezien. Dit zou met name van invloed kunnen zijn op de ratificatie van het verdrag omtrent de aanwezigheid van Russische militaire installaties in Armenië. Intussen heeft Rusland met Azerbeidzjan echter nog steeds geen overeenstemming kunnen bereiken over de status van de voor Rusland belangrijke radarinstallatie in Gabala in Azerbeidzjan. Het zal voor Rusland dus moeilijk blijven om in de Kaukasus een belangrijke rol te spelen zonder daarbij in conflict te komen met de verschillende partijen. Dit geldt natuurlijk ook nog steeds voor de positie die Moskou bekleedt in het conflict rond Abchazië.

